

המשנה מונה מספר מנחות קנאות שנשרפות ולא עולות להקטרה על גבי המזבח, וכן אין המנחה נאכלת בשיירה לכהנים (שם כג.):

האומרת טמאה אני לך, ושבאו לה עדים שהיא טמאה, והאומרת איני שוטה, ושבועלה אינו רוצה להשקותה, ושבועלה בא עליה בדרך.

אשה שנמצאה טמאה, על ידה או ע"י עדים, או שמתעקשת שלא לשתות (ומתברר שהיא כנראה טמאה) ושבועלה אינו רוצה שתשתה או שבועלה בא עליה בדרך כל אלו מנחותיהם נשרפות.

בתלמוד הירושלמי מקשים, מדוע המנחה צריכה להישרף? שהרי המנחה כחטאת שמתו בעליה ומולכים את המעות לים המלח! וזה לשון הגמרא (פ"ג ה"ו):

והאומרת טמאה אני, לא כחטאת שמתו בעליה היא! וְחַטָּאת שֶׁמֶתוּ בְּעֲלֶיהָ, יִלְכוּ הַמַּעוֹת לַיָּם הַמֶּלַח! דְּמִיָּא לְאַשָּׁם תְּלוּי.

ע"כ גם כאן החטאת תלך לים המלח ולא לשריפה! עונה הגמרא שהמנחה דומה לאשם תלוי, שהרי המנחה אין לה דין של חטאת משום שאינה באה על חטא. אלא המנחה באה על ספק, היא מנחת זכרון, ועל ידה נגלה האם האשה חטאה או לא. אמנם הגמרא מקשה גם על הדימיון של אשם תלוי (שם):

לְאַשָּׁם תְּלוּי? אֲפִילוּ מִשְׁקֶדֶשׁ בְּכָלִי! אָמַר רַבִּי מִתְנִיָּה, דְּמִיָּא לְאַשָּׁם שֶׁנִּשְׁחַט, דְּתַנִּינן תַּמָּן אִם מִשְׁנִשְׁחַט נֹדַע לוֹ הַדָּם יִשְׁפָּךְ וְהַבֶּשֶׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרִיפָה.

כלומר, אם תאמר כאשם תלוי, הרי באשם תלוי אם הבהמה עומדת עדיין ובאו ואמרו שהאדם חטא בודאות, הבהמה תלך לרעות עד שיפול בה מום. וכאן במנחה שיודעים אנו שהיא חטאה, אין לנו אפשרות לומר שתפדה כמו אשם תלוי! משום שהמנחה קדשה בכלי.

ע"כ עונה הגמרא שהדימיון המדויק הוא לאשם תלוי שנשחט, וכאן הוא הולך לבית השריפה. כך גם במנחה ברגע שקדשה בכלי היא כביכול נשחטה, והיא הולכת לבית השריפה.

כך מסכם התוספות יו"ט את הנאמר לעיל (ג,ו):

דדמיא לאשם תלוי [שהרי על ספק היא באה] ותנן [בריש פרק ו' דכריתות] אם משנשחט נודע לו. הדם ישפך והבשר יצא לבית השריפה. תוס' בשם ירושלמי. וצריך לומר דקדושת כלי מדמי ליה לנשחטה ואף כשלא קמץ איירי וכן כתב הרמב"ם בפ"ד מהלכות סוטה.

אך מקשה התוספות יום טוב שאין הדימיון עולה חלק, וזה לשונו (שם ד"ה ואלו):

ומ"מ לא דמי ממש לאשם תלוי דהתם תנן משנזרק הדם הבשר יאכל ואילו הכא נשרפת אפילו קרב הקומץ נמי כמ"ש (בהלכות) בשם הרמב"ם. וצ"ע טעמא מאי דמדמינן לה במקצת ולא לכולה.

כלומר, באשם תלוי מרגע זריקת הדם הבשר נאכל, גם אם נודע שהאדם חטא וצריך להביא חטאת. אך במנחת סוטה אפילו שקרב הקומץ אין המנחה נאכלת! ע"כ מדוע מדמים את המנחה לאשם תלוי שרק מקצת הדינים תואמים!?

ועוד יש לשאול, הרי הגמרא דחתה את החטאת המתה, משום חוסר דימיון, מדוע היא מקבלת את האשם התלוי שאיננו דומה?

ראשית, אפשר לראות שהמנחה של הסוטה היא איננה לבד, ויותר מזה היא רק בבחינת "זכרון מזכרת עוון", כלומר צמודה אליה המים המרים. עוד נקודה מעניינת, שהמים והמנחה הם הפכים בצורת הכנתם ואופיים, המנחה היא פרטים שנהפכו לדבר אחד (תרכובת מזגית), לעומת זאת ההרכבה של המים היא שכנית כלומר, כל פרט חייב להיות ניכר (עפר, מים וכו').

כמו שבאירנו בדפים הקודמים, המנחה היא הכוח הרוחני שמפעיל את המים "דכמה דלא קרבה מנחתה לא בדקי לה מיא, דכתיב: מנחת זכרון מזכרת עון" (שם כ:). יש תכונה מיוחדת במים, "המים אין להם צורה גמורה" כלשון המהר"ל (גבורות ה). כלומר, המים נכנסים לכלים ונהיים בצורתם, כך גם באשה הסוטה, אם צורתה היא שלילית אזי המים פועלים בצורה שלילית, ואם האשה חיובית וטהורה המים פועלים בצורה טהורה.

נראה לענ"ד הדם שנזרק מהאשם התלוי, הוא בחינת נזל המים. הגמרא לא שאלה את שאלת התוס' יו"ט משום שאולי כל עסק הדם לא שייך במנחה 'שחוטה' כשהיא שלמה. והרגע המכריע של זריקת הדם, הוא כמו שתיית המים, וכאן בודאי שאפשר לאכול את מנחת הסוטה. משום שכבר המים יכריעו האם היא טהורה או טמאה. וגם אם תאמר שהיא מתחרטת הרי המים כבר בקרבה (כהשוואה לדם הנזרק בקרבי המזבח).